

INTERNATIONALE BESTSELLER

CARMEN MOLA

DE
HEL

THRILLER

DE HEL

Eerste cirkel

Wil je net zo machtig worden als de koningin? Paleizen of juwelen of een eigen leger zul je nooit krijgen, maar toch kun je net zo worden als zij. Misschien nog wel machtiger. Maak iemand dood, een kat of zo'n in lompen gehulde stakker die amper weet hoe hij heet. Doe het langzaam, zodat hij wéét dat je hem doodt. Dan zie je in zijn ogen dat je op dat moment, voor die persoon, meer dan de koningin bent, meer dan God zelfs.

We zaten op de trap van de San Sebastiánkerk, twee jochies van een jaar of tien, twaalf – ik heb nooit precies geweten in welk jaar ik geboren ben – die wachtten tot de kerk uitging om mensen een paar muntjes af te troggelen. We droomden ervan ons armoedige kloffie uit te trekken en niet langer van één warme maaltijd per dag te hoeven leven, rond te rijden in een koets getrokken door Arabische paarden, een kasteel te hebben, een land... toen hij me met zijn schelmse blik vertelde hoe je machtiger kon worden dan de koningin. Mijn herinneringen gingen vaak terug naar dat Madrid dat op apegapen lag na de cholera, na de ellende en de smerigheid, dat zich uitstreckte aan de voeten van een handjevol mensen stralend als keizers overladen met goud. Er moesten heel wat jaren verstrijken voordat ik begreep dat zijn woorden helemaal niet zo onschuldig waren.

Mijn dolende, misleide bestaan had me weggeleid uit dat Madrid en me aan mijn lot overgelaten in een klooster van de orde van Calatrava waar ik, ondanks de nonnen – feeksen die dat kind en die latere puber als lastdier gebruikten – leerde lezen en de moed op te brengen om te vluchten. Toen was nog lang niet duidelijk

dat dat mijn lot zou zijn: vluchten, altijd zinloos, want een lafaard ontsnapt nooit helemaal, en ik ben niets anders dan een lafaard achtervolgd door angst en schuldgevoel, zoals dat starende oog uit de vertelling van Philarète Chasles, dat in mijn rug brandde en me in de gaten hield.

Ik ben niet van plan de rol van hoofdpersoon op me te nemen, ook niet van de reis naar de hel, die mijn leven is. Het is de moeite niet waard om de wisselvalligheden die me naar dit Caribische eiland hebben gevoerd minutieus te beschrijven, zoals ook mijn naam er niet toe doet.

Er zijn zoveel namen dat ik sommige liever vergeet, en de namen die ik me herinner zou ik liever niet noemen. Het ontbreekt me aan de blinde moed van de held, hij die niet naar de gevolgen kijkt. Ik vermeld hier slechts een van die namen: Santa Catalina de Baracoa. Een naam die ook een geschiedenis is. Die van een schip, een spookschip dat in 1852 werd ontdekt in de Varkensbaai op Cuba.

Het verhaal gaat dat het werd gevonden door twee ongeletterde creoolse vissers uit Ciénaga de Zapata: Anatael en zijn zoon Bardo. Ik besloot naar hen op zoek te gaan, om te onderzoeken of er een verband bestond tussen dat spookschip en de plek die mijn leven kapotgemaakt had.

Ik ontmoette Bardo in een bedompte hut waarin de jonge visser zich ver van de zee had teruggetrokken, nog altijd doodsbang, alsof hij de ochtend na de nachtmerrie steeds opnieuw beleefde. Hij vertelde me dat die angst zijn vader het leven had gekost, dat hij Cuba zou verlaten als hij kon, dat elke plek ter wereld beter zou zijn dan dit eiland waar de duivel huisde. Ik wilde hem zeggen dat vluchten geen zin heeft als de duivel je op de hielen zit, maar waarom zou ik het vuurtje van zijn doodsangst verder aanwakkeren?

Bardo was met zijn vader op het strand van Playa Larga, op een vroege ochtend in juni 1852. Anatael had de netten al klaarliggen. Zoals wel vaker gebeurde, had Bardo zich de avond daarvoor laten meeslepen door dans en *aguardiente* in een lemen hut waar de lucht

zwaar was van de hammen en chorizo's die aan het plafond hingen. 'Die ochtend waarop de zon niet leek te willen doorbreken – en dat ook niet zou doen,' vertelde Bardo me, 'alsof het hemellichaam niet wilde weten wat er aan zijn voeten gebeurde' – wilde hij zijn vader niet tegenspreken en incasseerde hij de verwijten in stilte.

Ze waren nog niet voorbij het eerste eilandje toen ze een schip zagen. Het lag daar deinend, vastgelopen tussen de koraalriffen die de oostkant van de baai omzomen, onzichtbaar en gevaarlijk voor elk onbekend schip, en dat was het eerste wat bij ze opkwam toen ze dichterbij kwamen. Het was verlaten, beschadigd aan bakboord, dus dachten ze aan schipbreuk. Misschien was de bemanning in zee gesprongen. Het land was niet ver en je kon zwemmend bij de kust komen. Maar waar kwam dat schip vandaan? Op de schoep zagen ze een inscriptie: 'Santa Catalina' en Anatael gokte – terecht – dat dat schip weleens de reddingsboot zou kunnen zijn van een van de klippers die soms in de beschutting van de nacht aanlegden bij deze stranden waar niemand op lette, om hun verboden waar af te leveren.

'Dan moeten we rechtsomkeert maken,' zei Bardo. Eenmaal in het dorp konden ze proberen iemand van de Guardia Civil te vinden, een of andere gezagsdrager aan wie ze de vondst konden doorgeven zodat ze als bijfiguren uit dit verhaal konden stappen. Maar dat deden ze niet, ze gingen de Caribische Zee op omdat zijn vader vastbesloten was om pas terug te keren als de netten vol zaten met rode tilapia's of snappers. De omtrekken van de Santa Catalina tekenden zich af als een barst in de grijze muur die de lucht die ochtend was.

Ze roeiden naar het wrak, een driemaster met vierkante zeilen, een lengte van ten minste vijfenveertig meter, snel als een hazenwind. Hoewel schepen die op stoom voeren al in de mode waren, behielden de klippers hun oude waardigheid wanneer ze de Atlantische Oceaan overstaken. De elegantie van de Santa Catalina verdween echter toen ze dichterbij kwamen: de bezaansmast was gebroken, de gescheurde zeilen waren niet langer in staat de wind te vangen

en er heerste een diepe stilte toen ze het trapje op klommen, een drukkende stilte, doordrongen van de geur van rottend vlees.

Zodra hij voet aan dek zette, bedekte Bardo zijn neus en mond. Waar kwam die stank vandaan? Zelfs de zee kon die niet verbloemen. De geur overheerste alles, bitter en doordringend, tot in zijn binnenste. Anatael leek er echter geen last van te hebben. Hij schreeuwde van de ene kant naar de andere terwijl hij over het verlaten dek liep, dat gehavend leek door een vermoedelijke storm, zonder ook maar een spoor van de bemanning.

De neergehaalde zeilen tussen de grootste masten waren rood gekleurd en toen hij ze optilde vond Bardo de herkomst van de stank. Witte lichamen lagen opgestapeld, tezamen met die van een paar halfnaakte zwarten. Het waren er tien, misschien meer, zei Bardo. Het kwam er niet van om ze te tellen. Ze zagen allemaal rood van het opgedroogde bloed, de open wonden van messteken, van kogels, grauw als vruchten die de rotting in hun binnenste tonen via een aureool in hun huid. Misselijk trok hij zich terug terwijl hij met zijn blik de kalmte van de zee zocht. Anatael sloeg een arm om hem heen. 'Mouterij,' zei zijn vader, de Santa Catalina vervoerde mogelijk tot slaaf gemaakten*. Het zou niet het eerste schip zijn dat een dergelijke lading afzette in de Varkensbaai, hoewel ze allebei wisten dat tien of twaalf zwarten niet de volledige lading van een klipper als deze kon zijn.

Waarom lagen de lichamen op één plek en niet verspreid over het dek, wat logisch zou zijn als daar een gevecht had plaatsgevonden? Ze zochten naar mogelijke overlevenden en kwamen op het voordek, bij de kapiteinshut. Zonder hoop keken ze naar binnen, zoals ze ook op andere plekken hadden gedaan. Zelfs de voorwerpen leken door de schipbreuk te zijn geraakt: een verrekijker, een zeekaart, de tafel, klaar om kopje-onder te gaan in zee en zich

---

* Tegenwoordig is 'tot slaaf gemaakten' gangbaar. Aangezien deze term in de negentiende eeuw nog niet bestond, houden we vanwege de correctheid in de historische verhaallijn het woord 'slaven' aan.

te laten opbaren tussen het koraal, opdat de vissen hun nieuwe eigenaren konden worden. ‘Niet kijken,’ zei zijn vader, maar Bardo deed precies dat, zoals mensen nu eenmaal doen wanneer je dat tegen ze zegt.

In een stoel zat de kapitein, vastgebonden aan de leuning. In eerste instantie dacht Bardo dat hij nog leefde. Zijn geopende ogen, zijn verkrampte trekken, waren niet die van een lijk, maar eerder die van een zieke die al zijn energie nodig heeft om zijn pijn onder controle te houden. Een straaltje bloed liep van zijn voorhoofd. ‘Kom, wegwezen hier,’ beval Anatael hem, en hij had niets liever gedaan, maar zijn lichaam gehoorzaamde niet. De bovenkant van de schedel van de kapitein was verdwenen – later zou tot hem doordringen dat die aan zijn voeten lag, geschoren en wel, en in de hersenen, want dat moest die bloederige massa die hij zag wel zijn, waren twee stokjes gestoken, als takjes, op zo’n manier dat ze een crucifix leken te vormen. Het leek erop dat zijn martelaar voor de lol met dat rode kruis in de hersenen had rondgeroerd totdat ze een geleiachtige massa vormden.

Anatael duwde zijn zoon de hut uit. ‘Welke duivel is tot zoiets in staat?’ riep Bardo vertwijfeld uit. Hij wist niet meer wat hij verder nog zei, maar zijn kreten waren over het hele schip te horen. Zijn vader leidde hem als een blinde aan zijn hand naar het ruim, waar hij geklop had gehoord. Maar eerst pakte hij een mes dat hij tussen de lijken vond. Hij wist niet wat hij zou aantreffen onder het luik, waartegen opnieuw aanhoudend werd geklopt.

Toen ze het openmaakten keken honderden ogen in zwarte uitgemergelde gezichten met monden die nauwelijks leken te ademen hen strak aan, als doden uit een andere wereld.

‘En toch was dat niet waar mijn vader ziek van werd,’ vertelde Bardo me in zijn hut. ‘Dat was de hond. Een zwarte hond waarvan we niet wisten waar hij vandaan kwam en die plotseling op het dek stond. Hij blafte en kwijlde alsof hij hondsdol was. Met zijn voorpoten aan het dek genageld keek hij ons aan en leek hij te willen zeggen: jullie hebben hier niets te zoeken. Hier ben ik de baas.

Ik vervloek jullie voor de rest van je leven, omdat jullie mijn schip hebben betreden.'

De verhalen die werden verteld over de Santa Catalina eindigen met de verschrikkelijke dood van de kapitein, met de lading van creperende slaven, en niemand sprak over de hond. Over het dier dat Bardo en zijn vader daar op het dek hadden gezien en dat een obsessie voor hen werd. 's Nachts dacht Anatael hem te horen, hij was bang om wakker te worden en hem naast zijn bed aan te treffen. Zijn angst was zo groot dat het een ziekte werd, die hem in de loop der jaren verzwakte, want ook angst kan dodelijk zijn.

De vriend uit mijn kindertijd, als je hem zo kunt noemen, wist wél van het bestaan van die hond, dat kon ik later met eigen ogen zien. Daarom koos hij de naam Santa Catalina de Baracoa voor zijn koffieplantage: om met die woorden de geschiedenis van het schip vast te leggen en tot de zijne te maken. Om een eerbetoon te brengen aan de hond.

‘Zit het vol?’

‘Tot in de nok.’

Ook Leonor Morell gluurt gretig tussen de zware gordijnen van het toneel van het Madrileense variététheater door de zaal in, maar niet om te zien hoeveel publiek er is, zoals haar vriendin Pili la Gallarda, oftewel Pili de Dappere. *De jonge Telemachus*, het programma dat ze al bijna twee weken brengen, is een daverend succes, zozeer zelfs dat ze in het weekend twee voorstellingen per dag gaan geven en misschien nog een matinee op zondag. Leonor wil zich er alleen van verzekeren dat don Cándido Serra op de vierde rij zit, in de stoel naast het gangpad, zoals sinds de opening steeds het geval was.

‘Ik snap niet waarom hij je zo in de watten legt.’

‘Omdat ik het beste gezelschap ben dat hij kan vinden in Madrid.’

‘En het duurste, terwijl hij er zo weinig voor terugkrijgt.’

De glimlach die Leonor don Cándido toewerpt blijft in de lucht hangen als Francisco Arderius het gordijn sluit en hen naar de kleedkamer stuurt om zich voor te bereiden. Zij – Leonor, Pili en de andere revuemeisjes, de *suripantas* – zijn de voornaamste attractie van de voorstelling geworden. Wie had kunnen denken dat ze succesvol zouden zijn met die rare naam: *suripantas*? Zelfs Arderius had niet durven dromen van zoveel roem. Hij was vanuit Parijs gekomen met twee ideeën: niet alleen acteur worden, maar ook impresario en de voorstelling die triomfen vierde in de Franse hoofdstad naar Madrid halen. Met dat doel richtte hij het Madrileense Komediegezelschap op. Recensenten noemen de komedie het toppunt van grofheid, maar wie ligt er nu wakker van de mening van recensenten? Sinds het variététheatertje in de Calle de la Magdalena het Madrileense toneel op zijn kop had gezet met

lichte muziek, dialogen vol misverstanden en dubbelzinnigheden, en spectaculaire decors, wordt nergens zo hard voor geklapt als voor de schaamteloze suripantas. De Madrilenen zijn dol op de revuemeisjes: jong en mooi, goede danseressen, die iets meer laten zien dan het publiek in andere theaters te zien zou krijgen: schouwers, kuiten, het begin van een décolleté... Arderius weet hoe hij de faam van zijn meisjes moet aanwakkeren: bij de ingang van het theater heeft hij een bord laten plaatsen waarop staat dat ongelukjes en flauwvallen als gevolg van de schoonheid van de revuemeisjes verboden zijn op straffe van een boete van vijf stuivers.

Ook deze avond vormen Leonor en haar collega's een halve cirkel op het toneel, gekleed in bloesjes die hun figuur goed doen uitkomen, en presenteren ze de choreografie en het eigenaardige nonsensliedje die het publiek in vuur en vlam zetten.

Suripanta, de suripanta
Maca trunquie van somatén
Sun fáríbum, sun fáríben
Maca trúpitem sangasinén.

Als Leonor en Pili na de voorstelling het theatercafé van Capellanes binnenlopen galmt het applaus nog na in hun hoofden.

‘Het is toch niet te geloven dat heel Madrid die onzin meezingt?’

Miguel Ramos Carrión, een jonge schrijver uit Zamora, heeft zich die avond bij het groepje gevoegd dat normaal gesproken, samen met Francisco Arderius, Pili en Leonor, don Cándido Serra vergezelt. Hij is steeds degene die bepaalt waar ze gaan eten, omdat hij ook degene is die zich over de rekening ontfermt, die meestal niet gering is.

‘Misschien moet je don Eusebio Blasco vragen waar hij zijn inspiratie vandaan haalt, want jouw *zarzuela* zou minstens net zo succesvol moeten zijn.’

Achter zijn snor, die zijn jeugdigheid moet verhullen, neemt Ramos Carrión plaats aan de gereserveerde tafel en beklagt zich

over de druk die Arderius uitoefent op zijn schrijvers: in het variététheater is mislukken geen optie. Als een stuk na de eerste paar voorstellingen geen succes is, wordt het snel teruggetrokken en vervangen door een ander. Dat zou ook kunnen gebeuren met het werk dat hij nu schrijft, *Een zwierige avond en een soirée*, een komedie over de manier waarop Franse gebruiken favoriet zijn geworden bij de Spaanse burgerij.

‘Lieve, waarom bestellen we niet zo’n fles Perrier-Jouët, misschien kan champagne onze jonge schrijver verlichting brengen? Mogelijk schieten hem dan wat verzen te binnen die kunnen wedijveren met het zelfbedachte Grieks van Blasco.’

Don Cándido Sierra kan zo’n verzoek van Leonor niet weerstaan. Zoals zo vaak manoeuvreert hij voorzichtig, met een verbazingwekkende bedeesdheid voor een man van zijn leeftijd – hij is de vijftig al gepasseerd –, zijn slanke gestalte door de menigte die het café overspoelt, op zoek naar een ober die de wens van zijn beminde kan vervullen. Ondertussen zetten de mensen aan tafel lachend en spottend hun gesprek voort over de passie die dat absurde lied onder het publiek teweegbrengt.

‘Suripanta, de suripanta. Maca trunquí de somatén...’

Het geneurie van Pili en Leonor trekt de aandacht van andere tafels. Iedereen kent het liedje en sommige blikken verraden verlangen nu die twee mooie revue-meisjes zo dichtbij zijn.

‘Vrolijkheid! Vrolijkheid en een lach!’ joelt Arderius nadat hij de eerste fles champagne heeft opgemerkt. ‘Dat is wat deze stad nodig heeft. Madrid beklagt zich al te lang over haar koningin, over de narigheid en over onze politici. We hebben wat spektakel nodig om van te genieten, want het leven glipt ons door de vingers met zoveel tranen. Heb ik gelijk of niet, Cándido, mijn vriend?’

‘Ik zal de eerste zijn die deze avonden gaat missen als ik naar Havana vertrek.’

‘Maar, denkt u nu al aan vertrekken?’

Leonor plant haar ellebogen op tafel met haar wangen op haar vuisten als een boos klein meisje. Ze weet wanneer ze zich met

volle interesse op Cándido moet richten, hoe ze zijn aandacht moet trekken zodat hij het gevoel krijgt alsof zij tweeën de enigen zijn bij Capellanes, alsof zij hem nodig heeft.

‘De onderhandelingen met de regering lopen af, hoewel dat niet betekent dat wij landeigenaren in de Cariben tevreden zijn met het resultaat: de belastingen zijn nog altijd te hoog.’

‘Om iets van onze koningin gedaan te krijgen,’ komt Ramos Carrión tussenbeide, ‘zult u zich als non moeten verkleden, zoals zuster Patrocinio, of de snor van Carlos Marfori moeten opplakken, hoewel u in dat geval weleens in haar bed zou kunnen belanden, en ik zou liever belasting betalen dan een dergelijk lot ondergaan.’

Er wordt om de grappen gelachen terwijl er een nieuwe fles champagne op tafel komt. Leonor is bang dat het gesprek via de gebruikelijke plagerijen aan het adres van de koningin zal afglijden naar serieuzere onderwerpen, zoals Prim en zijn roep om vrijheid of de veelvuldige militaire opstanden die bedoeld zijn om het regime van koningin Isabel II omver te werpen, maar gelukkig klimt Franconetti op het cafépodium, een zanger die half zigeuner, half Italiaan is en zo corpulent dat hij eerder de kost verdiende als *pica-dor*. De zoveelste klacht van Arderius over de koningin verstomt bij het gezang van een *seguriya*.

‘Hij heeft flamenco naar het niveau van de opera gebracht,’ hoort Leonor iemand aan een andere tafel zeggen. Na tien jaar door Amerika, Argentinië en Uruguay te hebben gereisd, is Silverio Franconetti terug in Spanje en brengt zijn stem de rumoerige cliëntèle van café Capellanes tot een devoot zwijgen.

Leonor voelt dat de zanger erin geslaagd is een nieuwe wereld te scheppen, buiten de werkelijkheid, een bubbel begrensd door zijn eigen uithalen en de raspende akkoorden van de gitaar die hem begeleidt, een bubbel waarin de tijd stilstaat, en ze bedenkt dat, als er al zoiets als kunst bestaat, de stem van Franconetti precies dat is. Iedereen in het café lijkt ondergedompeld in dezelfde ervaring, behalve Cándido Serra. Leonor stelt geërgerd vast dat hij geboeid naar haar kijkt, precies zoals zij naar de zanger kijkt. Hij glimlacht

naar haar als iemand die neerknielt voor de Maagd Maria. Ze probeert het te vergeten en van de muziek te genieten, zoals eerder, maar dat blijkt onmogelijk. Ze voelt zich ongemakkelijk bij de eerbied die Cándido haar toont vanaf het moment dat hij haar leerde kennen: ze heeft met hem gespeeld, hem valse hoop gegeven om te kunnen profiteren van zijn positie, zijn champagne en zijn uitnodigingen voor de beste restaurants.

Het is drie uur 's nachts als ze het café verlaten. Francisco Arderius heeft afscheid genomen, maar ze hebben Franconetti kunnen overhalen om hen te vergezellen naar de kamer van Cándido Serra in het Grand Hôtel de París. Andere klanten van Capellanes hebben zich bij de groep gevoegd, gelokt door de mogelijkheid meer van de zanger te horen tijdens een speciaal flamenco-optreden, maar ook door het vooruitzicht het meest luxueuze hotel van de hoofdstad te leren kennen, in het hart van de Puerta del Sol.

De wijn en de champagne, die rijkelijk blijven vloeien, zorgen ervoor dat het slechte geweten dat Leonor in het café nog plaagde nu verdwenen is en ze staat op het bed te dansen en te lachen, samen met Pili en een paar mannen van wie ze de namen niet kent en die zich bevoorrecht voelen dat ze haar tijdens sommige danspassen bij haar middel kunnen pakken, terwijl Franconetti en zijn gitarist de kamer van Cándido veranderen in zo'n grot waarin, naar men zegt, zigeuners zingen en dansen tot aan het ochtendgloren.

Het begint al licht te worden als Leonor een van de balkons op loopt voor wat frisse lucht. Bezweet en een tikje dronken neemt ze een trekje van haar sigaret. Aan haar voeten ligt de Puerta del Sol. Het plein is nu veel ruimer, na de jarenlange sloop van gebouwen: de fontein in het midden spuwt het water tot meer dan dertig meter hoogte. Hier en daar een bedelaar, gokkers die naar huis terugkeren met lege zakken en honger.

‘We hebben nauwelijks de kans gehad om met elkaar te praten.’

Cándido komt naast haar staan en leunt tegen de balkonrand. Ondanks de doorwaakte nacht lijkt hij geen last te hebben van vermoeidheid of van de drank.

‘Ik heb eerlijk gezegd niet zoveel te vertellen.’

‘Ik ben al blij als ik iets meer over je leven weet.’

‘Ik ben de dochter van een barbier, en een wasvrouw die kon zingen als een nachtegaal. Vandaar mijn liefde voor muziek en theater en,’ zegt ze met de zware stem van de slechterik in een verhaal, ‘voor scheermessen en wat je daarmee kunt doen.’

Leonor lacht met een vrolijkheid die Cándido weleens kwaad zou kunnen maken, dat weet ze.

‘De vorige keer was je vader een vrijmetselaar en je moeder overleden bij je geboorte.’

‘Vandaag heb ik zin om de dochter van een barbier en een zingende wasvrouw te zijn.’

Cándido bespeurt iets van triestheid bij Leonor, die niet langer lacht en zich ongemakkelijk voelt omdat ze op een leugen betrapt is. Ze slaat haar armen om zich heen om zich te beschermen tegen de koude lucht die het vroege uur met zich meebrengt. Misschien is het wel de geheimzinnigheid van Leonor waardoor Cándido vanaf het eerste moment in haar ban was, en niet alleen haar schoonheid. In de verte klinkt een klap die nagalmt in de stad. Een donderslag, denkt ze, het begin van een onweersbui.

‘Ik zou zo graag een keer samen met jou over de Campos Elíseos willen lopen,’ fluistert hij achter haar rug. ‘Dan zou ik bij daglicht van je gezelschap kunnen genieten.’

Als ze het Grand Hôtel de Paris verlaten geeft Pili Leonor een arm. Ze kan amper op haar benen staan door de drank en ook haar gedachten gaan alle kanten op.

‘En dan word je boos als ze zeggen dat wij revuemeisjes geen schaamte kennen. Kijk nou wat je met die arme Serra doet. Straks gaat hij met lege handen terug naar Cuba zonder zelfs maar een kus als aandenken.’

‘Het is een oude man, Pili, ik ga hem echt niet kussen. Bovendien, waarom zouden we de dingen ingewikkelder maken dan ze zijn? We hebben het toch leuk? Daar gaat het tenslotte om. Vrolijkheid

en een lach, zoals Arderius zegt.' Een paar paarden stuiven in galop door de Calle Mayor. Als de meisjes zich geschrokken omdraaien, zien ze hoe de agenten van de Guardia Civil op een groep mensen schieten die zich verdringen op het plein van de Puerta del Sol. Het bloed van enkelen van hen belandt op straat terwijl het geschreeuw van anderen, die met oude meubels lopen te slepen die ze god weet waarvandaan hebben gehaald en opstapelen tot barricaden, zich vermengt met het geluid van de donderslagen die ze vanaf het balkon hadden gehoord en die opnieuw klinken, maar bij nader inzien helemaal geen onweersbui aankondigden. Het waren kanonschoten en wat ze aankondigden was een veldslag.